سیاست

روایت حدادعادل از حمله امریکا به بیت رهبر شهید انقلاب

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام با تاکید بر سلامت رهبر معظـم انقلاب روایتـی از حمله امریـکا به بیت رهبر شـهید ارایه کرد. غلامعلی حدادعادل در مراسم «گرامیداشت هفته دفاع مقدس»، با مرور خاطراتی از دوران جنگ تحمیلی هشت‌ساله، اظهار کرد: رویارویی نظامی با امریکا و حمله استکبار و امریکا به ایران امری دور از ذهن نبود. وی افزود: از ابتدای انقلاب می‌دانستیم که شاه دست‌نشانده امریکاست و برای امریکا نیز تفاوتی نداشت که کدام دولت در آن رژیم بر سـر کار باشد. به همین دلیل، در تاریخ ۲۶ دی، شـعار مردم این بود که پس از شـاه، دشمن اصلی امریکا اسـت. عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام گفت: امریکایی‌ها بنا دارند به هر طریق ممکن با انقلاب اسلامی مقابله کنند و این فکر را از یک سال و نیم پس از پیروزی انقلاب اسلامی طراحی و عملیاتی کردند. وی افزود: از ابتدای انقلاب می‌دانستیم که این انقلاب در مقابل امریکا قد علم کرده است. درست است که شعار مردم در جریان انقلاب بیشتر مرگ بر شاه بود، اما شاه را امریکا آورده بود و برای امریکا تفاوتی نداشت که شاه، تیمور بختیار، شاپور بختیار یا هر فرد دیگری بر سر این مملکت باشد؛ مهم این بود که منافع امریکا تأمین شود. حدادعادل تصریح کرد: امریکا محاسبه می‌کرد اگر یک انقلاب مردمی و دینی در این منطقه مهم به پیروزی برسد و بتواند دوام پیدا کند، برای همه کشورهای منطقه الگو خواهد شد. این منطقه نفت‌خیز برای دنیای غرب اهمیت بسیار زیادی دارد و اهمیت آن را در همین ایام پس از جنگ و بسته شدن تنگه هرمز می‌بینید. وی افزود: آنان بنا داشتند به هر طریق ممکن با این انقلاب مقابله کنند. شاید یک هفته از پیروزی انقلاب نگذشته بود که امریکا طراحی برای سرنگونی انقلاب را آغاز کرد. امریکا در یک سال و نیم نخست انقلاب هر آنچه توانست انجام داد، اما به نتیجه نرسید. در نهایت تصمیم گرفت به دست صدام یک جنگ همه‌جانبه علیه ایران راه بیندازد. این در حالی بود که انقلاب اسـلامی، با توجه به تجدید سازمانی که در ارتش انجام داده بود و سـپاه نوپایی که تازه تأسیس شده بود، اصلاً آمادگی برای یک جنگ آنچنانی نداشت و آنان تصور می‌کردند با چنین تجهیزاتی، کار ایران در یک هفته تمام خواهد شـد. حدادعادل با اشاره به وقوع جنگ‌های اخیر علیه ایران، تصریح کرد: دشمنان نقشه‌ای داشتند و زمینه‌سـازی برای ناآرامی و سرنگونی نظام مردمی و اسلامی از طریق ایجاد فقر و دشواری معیشت دنبال می‌شد. دشمن -به قول خودش- شکننده‌ترین تحریم‌های تاریخ را برای چه اعمال می‌کند؟ برای اینکه گرسنگی و فشار اقتصادی، مردمی را که همواره پشت‌سر انقلاب بوده‌اند، مجبور کند در برابر انقلاب بایستند. برنامه دشمن، ایجاد فقر و فشـار اقتصادی به عنوان بستری برای شورش‌های اجتماعی و سـرنگونی نظام بود. وی افزود: در جنگ ۱۲ روزه، محاسـبات دشمنان این بود که مردم ناراضی هستند و منتظر جرقه‌اند تا به خیابان‌ها بریزند. بر همین اساس، با حمله شبانه به فرماندهان و دانشمندان هسته‌ای، تصورشان این بود که از فردای آن روز خیابان‌های ایران به میدان اغتشاش تبدیل می‌شود و این روند به سرنگونی نظام منجر خواهد شد. اما عکس این اتفاق افتاد. پس از آن، تحلیل‌های دشمنان تغییر کرد و گفتند ما اشتباه کرده بودیم و باید ابتدا کاری کنیم که ناآرامی خیابانی اتفاق بیفتد و سپس حمله نظامی انجام دهیم. دشمنان دوباره همان فشارهای اقتصادی را دنبال کردند. برای مثال، ظرف دو یا سه روز، یک‌باره جهشی در قیمت دلار ایجاد شد و در دی ماه سال ۱۴۰۴، در عرض دو یا سـه روز، قیمت دلار ۲۰ هـزار تومان افزایش پیدا کرد. وی گفت: تقریباً از یازدهم یا دوازدهم دی‌ماه سال ۱۴۰۴ شاهد اعتراضات خیابانی بودیم؛ حالا یا در چهارراه استانبول، یا در بازار یا در نقاط دیگر. دولت و نظام نیز گفتند بله، فشار اقتصادی وجود دارد و عده‌ای هم اعتراض دارند و وقتی اعتراض مسالمت‌آمیز باشد، ما باید حرف این افراد را بشنویم. نمایندگانی رفتند و با رییس جمهوری صحبت کردند و حتی مقام معظم رهبری نیز بر حق بودن اصل اعتراض صحه گذاشتند. در آن یک هفته، تصور این بود که افرادی در حال اعتراض طبیعی هستند، اما این اعتراض، مقدمه یک به اصطلاح شورش مسلحانه بود که ۱۸ و ۱۹ دی مـاه رخ داد. در مورد این موضوع نیز کاری مورد نظر دشمنان این بود که بگویند ۷۰ هزار نفر کشته شده‌اند و سپس حمله ۹ اسفند آغاز شد. دشمنان تصور می‌کردند با به شهادت رساندن رهبر انقلاب و فرماندهان بلندپایه نظامی و حمله به جنوب، تهران، اصفهان، تبریز و دیگر نقاط، بلافاصله همان شورشگرانی که در جریان وقایع ۱۸ دی به خیابان آمده بودند، روز بعد به خیابان‌ها خواهند آمد اما با شهادت رهبری انقلاب و حضور مردم مبعوث شده نقشه آنان به شکست کشیده شد.

روایـت حدادعـادل از وضعیت سـلامت رهبر انقلاب

وی یادآور شـد: اتفاق الهـی دیگر انتخـاب آیت‌الله سـیدمجتبی خامنه‌ای بود. همان‌طور که دشـمنان رهبر انقلاب را هدف قرار داده بودند، فرزند ایشان را نیز هدف قرار داده بودند. آقا سیدمجتبی در یک آپارتمان ۱۰۰ متری زندگی می‌کنند و سـه فرزند ۱۸ سـاله، ۱۴ ساله و ۸ سـاله دارند که این آپارتمان در محدوده بیت رهبری قرار داشت. موشک از پنجره اتاق وارد این آپارتمان شده بود. دو نفر از بچه‌ها به مدرسه رفته بودند اما ایشان و همسرشان در خانه بودند. همسر ایشان به شهادت رسید ولی ایشان در زمان حمله در چارچوب قرار داشتند و سالم ماندند و تنها کوفتگی مختصری در پایشان ایجاد شده بود. حدادعادل تصریح کرد: مطالبی که درباره قطع شدن پای ایشان یا آسیب به صورتشان گفته شد، دروغ بود و خداوند ایشان را سالم نگه داشت؛ همان‌طور که پدر بزرگوارشان نیز در ششم تیر ۱۳۶۰ در مسجد ابوذر سالم ماندند و پس از آن خبرگان به این نتیجه رسیدند بهترین جانشین برای امام راحل، ایشان هستند. وی در بخش دیگری از سخنانش اظهار کرد: هدف دشمنان ایجاد نارضایتی و سرنگونی نظام است و اکنون نیز محاصره اقتصادی و محاصره دریایی را دنبال می‌کنند تا ایران واردات نداشته باشد و مردم از نظر غذا، دارو و بسیاری از نیازهای دیگر در مضیقه قرار بگیرند اما ملت ایران و خدای ملت ایران بزرگ‌تر از آن اسـت که آنها بتوانند چنین اتفاقی را در ایران رقم بزنند. یکی از راه‌های مقابله با این وضعیت، کار خیر و انفاق است. وی با طرح این پرسش که کمیته امداد در به ۴۶ یا ۴۷ سال گذشته، چه کرده است، تصریح کرد: کمیته امداد باید خانواده‌های محروم را به گونه‌ای توانمند کند که همیشه دستشان برای گرفتن کمک دراز نباشد، بلکه بتوانند تولیدکننده باشند و حتی دیگران از آنها کمک بگیرند. چرا باید این افراد همواره از دیگران کمک دریافت کنند؟ اعتماد، بزرگ‌ترین سرمایه کمیته امداد است. به این موضوع توجه کنید. مردم وقتی نام کمیته امداد را می‌شنوند، دو موضوع برایشان مسلم است؛ نخست اینکه اعتماد می‌کنند پولشان محفوظ بماند و دوم اینکه این پول به دست افراد نیازمند و اهلش می‌رسد.

تورم ایران در نقطه تغییر

آیا اقتصاد از اوج بحران فاصله می‌گیرد؟

تورم در اقتصاد ایران تنها یک شـاخص آماری نیسـت؛ متغیری اسـت که به‌طور مستقیم بر سـفره خانوارها، سرمایه‌گذاری، تولید، اشتغال و حتی تصمیم‌های روزمره مردم اثر می‌گذارد. در سال‌های اخیر اقتصاد ایران یکی از دشـوارترین دوره‌های تورمی خود را پشت‌سر گذاشته و همزمان با تحریم، جنگ، محدودیت‌های ارزی و کسری بودجه، نرخ رشد قیمت‌ها به سطوحی رسیده که به‌بسیاری از اقتصاددانان آن را بی‌سـابقه در دهه‌های اخیر توصیف کرده‌اند. با ایـن حال تازه‌ترین گـزارش بانک مرکزی از شهریور ۱۴۰۵، نشـانه‌ای از کاهش شتاب تورم را نشان می‌دهد. هرچند این کاهش از نظر عددی محدود است، اما از منظر اقتصاد کلان می‌تواند به معنای تغییر جهت روندی باشد که بیش از یک سال صعودی بود. پرسش اصلی اکنون این است که آیا این تغییر می‌تواند به آغاز یک مسیر پایدار برای مهار تورم تبدیل شود یا اقتصاد ایران همچنان با خطر بازگشت موج‌های جدید تورمی روبه‌رواست؟

◄ نخستین کاهش پس از ۱۵ ماه

براساس آمار بانک مرکزی، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شـهری ایران در شـهریور نسبت به مرداد ۳.۹ درصد افزایش یافته اسـت. تورم نقطه‌به‌نقطه نیز از ۸۴.۴ درصـد در مرداد به ۸۳.۸ درصد کاهش یافته؛ اتفاقی که از آن جهت اهمیت دارد که نخسـتین کاهش این شاخص پس از حدود ۱۵ ماه روند افزایشی محسوب می‌شود. همچنین نرخ تورم سالانه در دوازده ماه منتهی به شهریور به ۶۸.۴ درصد رسیده است. این ارقام هنوز بسیار بالا هسـتند و فاصله زیادی با استانداردهای اقتصادهای باثبات دارند، اما برای سیاست‌گذار پولی، شکسته شدن روند صعودی تورم اهمیت بیشتری از میزان کاهش عددی آن دارد. در اقتصاد، گاهی تغییر جهت یک روند، ارزشمندتر از بزرگی تغییر است. اگر تورم از مسیر شتابان خود خارج شود، امکان اثرگذاری سـایر سیاست‌های اصلاحی نیز افزایش پیدا می‌کند؛ موضوعی که بسیاری از تحلیلگران آن را مهم‌ترین پیام گزارش شهریور می‌دانند.

◄ چرا تورم همچنان بالاست؟

برای درک وضعیت فعلی باید میان «سطح تورم» و «شتاب تورم» تفاوت قائل شد. کاهش شتاب به معنای ارزان شدن کالاها نیست؛ بلکه به این معناست که قیمت‌ها هنوز افزایش می‌یابند، اما سرعت رشد آنها نسبت به گذشته کمتر شده است. تورم بالای امروز نتیجه مجموعه‌ای از عوامل انباشته است؛ عواملی که طی سال‌های گذشته به تدریج روی هم قرار گرفته‌اند و اقتصاد را با یک تورم ساختاری مواجه کرده‌اند. نخسـتین عامل، رشد بالای نقدینگی است. در سال‌های گذشته حجم پول با سرعتی بسیار بیشتر از رشد تولید افزایش یافته و همین عدم تعادل، فشار مستمری بر قیمت‌ها وارد کرده است. هر گاه پول سریع‌تر از ظرفیت تولید اقتصاد رشد کند، نتیجه طبیعی آن افزایش عمومی قیمت‌ها خواهد بود. عامل دوم، کسری بودجه مزمن دولت است. زمانی که هزینه‌های عمومی بیش از درآمدهای پایدار باشد، فشار برای تأمین منابع از مسیرهای تورم‌زا افزایش پیدا می‌کند. اقتصاددانان سال‌هاست هشدار می‌دهند که بدون اصلاح ساختار بودجه، مهار پایدار تورم بسیار دشوار خواهد بود. عامل سوم نیز به شوک‌های ارزی بازمی‌گردد. در اقتصادی که بخش مهمی از مواد اولیه، کالاهای واسطه‌ای و تجهیزات تولید وابسته به واردات است، افزایش نرخ ارز به سرعت خود را در قیمت کالاها نشان می‌دهد. به همین دلیل نوسانات ارزی تنها بازار دلار را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد، بلکه مستقیما به هزینه زندگی خانوارها منتقل می‌شود.

◄ جنگ چگونه تورم را تشدید کرد؟

اقتصاد ایران در سال جاری علاوه بر مشکلات ساختاری، با پیامدهای مستقیم جنگ نیز روبه‌رو شد. محدودیت در حمل‌ونقل دریایی، افزایش هزینه لجستیک، دشوار شدن واردات برخی کالاها و رشـد انتظارات تورمی، همگی به افزایش فشار بر بازارها منجر شدند. در چنین شرایطی، حتی اگر حجم کالا کاهش محسوسی پیدا نکند، انتظار مردم و فعالان اقتصادی نسبت به آینده می‌تواند قیمت‌ها را افزایش دهد. این همان چیزی است که اقتصاددانان از آن به عنوان تورم انتظاری یاد می‌کنند؛ یعنی زمانی که ترس از گرانی آینده، خود به عاملی برای گرانی امروز تبدیل می‌شود. جنگ همچنین هزینه فعالیت بنگاه‌های اقتصادی را افزایش داد. بسیاری از تولیدکنندگان با رشد هزینه حمل‌ونقل، بیمه، تأمین مواد اولیه و محدودیت‌های تجاری مواجه شدند و بخشی از این هزینه ناگزیر به قیمت نهایی کالا منتقل شد. به همین دلیل، تحلیل تورم ایران بدون در نظر گرفتن شرایط ژئوپلیتیکی و فشارهای خارجی، تصویر کاملی از واقعیت اقتصاد ارایه نمی‌دهد.

◄ فشار معیشتی؛ مهم‌ترین پیامد تورم

شـاید مهم‌ترین اثر تورم، کاهش قدرت خرید مردم باشد. وقتی درآمد خانوارها با همان سرعت قیمت‌ها رشد نمی‌کند، شکافی میان هزینه و درآمد شکل می‌گیرد که نتیجه آن کوچک‌تر شدن سفره خانوار است. در گزارش شهریور نیز تفاوت میان تورم کالا و خدمات قابل توجه است. شاخص بهای کالاها نسبت به سال گذشته بیش از ۱۱۸ درصد رشد کرده، در حالی که خدمات حدود ۵۱ درصد افزایش داشته اسـت. این یعنی کالاهای مصرفی، به‌ویژه اقلام ضروری، فشار بسیار بیشتری بر بودجه خانوار وارد کرده‌اند. در میان گروه‌های مختلف نیز افزایش قیمت در بخش‌هایی مانند حمل‌ونقل، مسکن، پوشاک، لوازم خانگی و خدمات شهری همچنان محسوس است. هرچند خوراکی‌ها در شهریور رشد ماهانه پایین‌تری داشته‌اند، اما سطح قیمت آنها نسبت به سال قبل همچنان بسیار بالاست. به همین دلیل کاهش چنددهم درصدی تورم، هنوز به معنای بهبود ملموس زندگی مردم نیست. خانوارها زمانی اثر این تغییر را احساس خواهند کرد که روند کاهش تورم برای ماه‌های متوالی ادامه پیدا کند و همزمان درآمد واقعی نیز افزایش یابد.

◄ نقش بانک مرکزی در مهار شتاب تورم

یکی از مهم‌ترین محورهای سیاست اقتصادی در ماه‌های اخیر، انضباط پولی و بانکی بوده است. بانک مرکزی اعلام کرده که کنترل خلق نقدینگی توسط بانک‌ها، محدود کردن رشد ترازنامه و جلوگیری از پولی‌سازی کسری بودجه را در اولویت قرار داده است. منطق این سیاست روشن است؛ اگر شبکه بانکی بدون ضابطه اعتبار ایجاد کند، نقدینگی جدید وارد اقتصاد می‌شود و فشار تورمی افزایش پیدا می‌کند، بنابراین کنترل بانک‌های ناتراز و محدود کردن اضافه‌برداشـت‌ها، بخشی از راهبرد مهار تورم محسوب می‌شود. البته خود بانک مرکزی نیز تأکید کرده که هدف، متوقف کردن تأمین مالی تولید نیست. چالش اصلی دقیقاً همین جاست؛ اقتصاد باید همزمان بتواند نقدینگی را کنترل کند و منابع مالی بنگاه‌ها را نیز حفظ کند تا رکود عمیق‌تر نشود.

◄ آیا خطر ابر تورم کاهش یافته است؟

در ماه‌های ابتدایی سال، برخی تحلیلگران نسبت به ورود اقتصاد ایران به محدوده ابر تورم هشدار می‌دادند. هرچند تعریف علمی ابر تورم بسیار فراتر از نرخ‌های کنونی است، اما سـرعت بالای رشد قیمت‌ها نگرانی‌های جدی ایجاد کرده بـود. اکنون کاهش تورم نقطه‌به‌نقطـه از ۸۴.۴ به ۸۳.۸ درصد، از نگاه سیاسـت‌گذار به معنای دور شـدن از آن مسیر پرشتاب اسـت. اما این به هیچ‌وجه به معنای پایان بحران نیست. تورم بالای ۸۰ درصد همچنان یکی از سنگین‌ترین فشـارهای اقتصادی بر جامعه محسوب می‌شود و کوچک‌ترین بی‌انضباطی پولی یا شوک ارزی می‌تواند دوبـاره روند صعودی را فعال کند. به بیان دیگر، اقتصاد ایران شاید از لبه پرتگاه کمی فاصله گرفته باشد، اما هنوز در منطقه امن قرار ندارد.

◄ اصلاحات اقتصادی شرط کاهش پایدار تورم

تقریباً میان اغلب اقتصاددانان درباره یک نکته اجماع وجود دارد؛ تورم با سیاست پولی به تنهایی مهار نمی‌شود. اگرچه بانک مرکزی می‌تواند سـرعت رشد نقدینگی را کاهش دهد، اما ریشه‌های تورم در حوزه‌های دیگری نیز قرار دارند. نخستین اصلاح، تراز کردن بودجه دولت است. تا زمانی که کسری بودجه مزمن ادامه داشته باشد، فشار برای استفاده از منابع تورم‌زا نیز باقی خواهد ماند. دومین اصلاح، ساماندهی نظام بانکی است. بانک‌های ناتراز، بنگاه‌داری گسترده و خلق اعتبار غیرمولد از جمله موضوعاتی هستند که بارها از سوی کارشناسان به عنوان منشأ بی‌ثباتی پولی مطرح شده‌اند. سومین محور، ثبات سیاسـت ارزی است. تولیدکننده، صادرکننده و واردکننده همگی به یک افق قابل پیش‌بینی نیاز دارند. تصمیم‌های ناگهانی ارزی، علاوه بر افزایش هزینه تولید، انتظارات تورمی را نیز تشدید می‌کند. چهارمین محور نیز رشد سرمایه‌گذاری و بهره‌وری است. اگر تولید افزایش پیدا نکند، حتی مهار نقدینگی نیز در بلندمدت نمی‌تواند به کاهش محسوس تورم منجر شود. رشد اقتصادی پایدار نیازمند سرمایه، فناوری، امنیت سرمایه‌گذاری و حضور فعال بخش خصوصی است.

◄ افق پیش‌رو؛ ثبات پیش از کاهش

اقتصـاد ایران امروز در مرحله‌ای قـرار دارد که مهم‌ترین هدف آن شاید نه کاهش سریع تورم، بلکه بازگرداندن ثبات باشد. تجربه بسیاری از کشورها نشان داده است که پیش از رسیدن به تورم پایین، باید ابتدا نوسانات شدید مهار شود و اعتماد فعالان اقتصادی به سیاست‌گذاری بازگردد. کاهش محدود تورم شهریور را می‌توان یک علامت امیدوارکننده دانست، اما این علامت تنها زمانی به یک روند تبدیل خواهد شد که چند شرط همزمان محقق شـود: تداوم انضباط پولی، کنترل کسـری بودجه، ثبات بازار ارز، اصلاح نظام بانکی و کاهش نااطمینانی‌های ناشی از جنگ و تحریم. در نهایت، مهم‌ترین معیار موفقیت سیاست‌های اقتصادی نه صرفاً کاهش یک عدد در گزارش‌های آماری، بلکه بهبود واقعی قدرت خرید مردم اسـت. اگر تورم به مسیر نزولی پایدار وارد شود، تولید تقویت شود و درآمد خانوارها افزایش یابد، آن‌گاه می‌توان گفت اقتصاد ایران از مرحله مدیریت بحران به سمت بازسازی و رشد حرکت کرده است. تا آن زمان، حفظ ثبات و جلوگیری از بازگشت شتاب تورمی، مهم‌ترین ماموریت سیاست‌گذاران اقتصادی خواهد بود. کاهش محدود تورم نقطه‌به‌نقطه در شهریور را نمی‌توان پایان بحران تورمی اقتصاد ایران دانسـت، اما می‌توان آن را نشانه‌ای از تغییر مسیر تلقی کرد. اقتصادی که در یک سال گذشـته همزمان با جنگ، تحریم، محدودیت‌های ارزی و رشد بالای نقدینگی با یکی از سخت‌ترین دوره‌های خود مواجه بوده، اکنون بیش از هر چیز به ثبات نیاز دارد؛ ثباتی که بتواند انتظـارات تورمی را کاهش دهد و فضای تصمیم‌گیری را برای تولیدکننده، سرمایه‌گذار و خانوار قابل پیش‌بینی‌تر کند. با این حال، واقعیت معیشت مردم همچنان دشوار است. تورم بالای ۸۰ درصدی نقطه‌به‌نقطه به این معناست که هزینه زندگی نسبت به سال گذشته جهشی سنگین داشته و کاهش چنددهم درصدی هنوز به معنای بازگشـت قدرت خرید نیست. خانوارها زمانی آثار واقعی مهار تورم را احساس خواهند کرد که این روند در ماه‌های متوالی ادامه یابد و همزمان درآمد، اشـتغال و تولید نیز تقویت شود. از همین رو، آینده تورم بیش از آنکه به یک تصمیم کوتاه‌مدت وابسته باشد، به مجموعه‌ای از اصلاحات ساختاری گره خورده است؛ اصلاح نظام بانکی، کنترل کسری بودجه، تداوم انضباط پولی، ثبات بازار ارز، افزایش سرمایه‌گذاری و کاهش نااطمینانی‌های ناشی از جنگ و تحریم، حلقه‌های یک زنجیره واحد هستند. اگر این سیاست‌ها همزمان و هماهنگ اجرا شوند، اقتصاد ایران می‌تواند از مرحله مهار شتاب تورم وارد مسیر کاهش پایدار آن شود؛ مسـیری که در نهایت مهم‌ترین دستاوردش نه یک عدد در گزارش‌های آماری، بلکه بهبود واقعی معیشت و قدرت خرید مردم خواهد بود.

پزشکیان: با قدرت از ایران دفاع کردیم

رییس جمهوری با تأکید بر اینکه تحریم‌های تحمیلی علیه ایران را باید به فرصتی برای گسترش ارتباطات منطقه‌ای و افزایش اشتغال‌زایی تبدیل کنیم، تصریح کرد: همسایگان ما ظرفیتی مهم هستند و با ارتقای سطح تعاملات همه‌جانبه، می‌توان مسیر تازه‌ای برای خدمت به کشور گشود. مسعود پزشـکیان صبح روز یکشنبه، ۵ مهر همزمان با آغاز هفته گردشـگری، به صورت برخط از ۲۴۶ پروژه وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با ارزش سرمایه‌گذاری ۳۵ هزار میلیارد تومان و اشـتغال‌زایی سه هزار و ۲۰۰ نفر افتتاح کرد. رییس جمهوری در بخشـی از این مراسـم با تأکید بر گسترش سطح تعاملات فرهنگی و گردشگری با همسایگان، اظهار کرد: با توجه به محدودیت‌هایی که امریکا برای کشورمان ایجاد کرده است، توسعه روابط فرهنگی، گردشـگری و تجاری با همسایگان ضرورت دارد و موجب می‌شود تا کشور را در مسیر توسعه و شکوفایی قرار دهیم.

پزشکیان با اشاره به اینکه در راستای حمایت و پشتیبانی از فعالان گردشگری، قوانین و مقررات دست و پاگیر اصلاح خواهد شد، بر ضرورت برقراری تناسب متوازن جمعیتی و زیرساختی در حوزه گردشگری تأکید کرد و افزود: با وجود شرایط جنگی حاکم بر کشور در دو سال گذشته، اقدامات شایسته‌ای در حوزه توسـعه زیرساخت‌های گردشگری در سراسر کشور رقم خورده است، اما با این وجود توجه به برقراری توسعه متوازن امری اجتناب‌ناپذیر است. همچنین برای ایجاد تعامل و هم‌افزایی بخشی و بین‌بخشی، ضرورت دارد جلسات متعددی برگزار شود و هر یک از نمایندگان تشکل‌های حوزه گردشگری مسائل و مطالبات خود را بیان کنند تا به آن رسیدگی شـود. رییس جمهوری در بخش دیگری از سـخنان خود، با تأکید بر ضـرورت بهره‌گیری حداکثـری از فرصت ایجادشـده در حوزه گردشـگری و توسعه زیرسـاخت‌ها، تصریح کرد: تحریم‌های تحمیلی علیه کشورمان را باید به فرصتی برای گسترش ارتباطات منطقه‌ای و افزایش اشـتغال‌زایی تبدیـل کنیم؛ چراکه همسایگان ما ظرفیتی مهم به شمار می‌آیند و با ارتقای سطح تعاملات همه‌جانبه، می‌توان مسیر تازه‌ای برای خدمت به کشور گشود.

وی همچنین با اشاره به حضور در هشتاد و یکمین مجمع عمومی سازمان ملل و اقدامات صورت گرفته در جریان این سفر، تصریح کرد: آنچه در سازمان ملل محقق شد، بر پشتوانه تاریخ، فرهنگ و تمدن مردم بزرگوار ایران استوار بود؛ مردمی که با حضور مداوم خود و علی‌رغم مشـکلات، حامی نظام بوده‌اند و حتی آنان که در میدان حاضر نیستند نیز با همدلی و همراهی خود، مایه افتخار ما شـده‌اند که خدمتگزار آنها هستیم. رییس جمهوری در ادامه با نقد سخنان موهوم ترامپ مبنی بر تهدید نابودی ایران، تصریح کرد: در کشور بزرگ ایران یک میلیون اثر تاریخی وجود دارد که ۴۳ هزار مورد از آنها به ثبت رسیده است. امریکا چه تعداد اثر تاریخی دارد که توانسته باشد همانند تمدن ایران ثبت شود و پشتوانه تاریخی آن باشد؟ پزشکیان گفت: برای رییس جمهور امریکا، حقوق بشر و قوانین بین‌المللی و انسانی موضوعی بی‌اساس است، زیرا او مردم ایران را تهدید به نابودی می‌کند؛ اما مردم مقتدر ایران با سربلندی از سختی‌ها و محدودیت‌ها خارج خواهند شـد و در تولید و ساختن کشور مشارکت خواهند داشت. امریکا خواب محو، نابودی و سـاقط کردن ایران را خواهد دید، چرا که ملت ما با قدرت و صلابت تلاش می‌کند و بر تمام موانع غلبه خواهد کرد. رییس جمهوری با تقدیر از اتحاد و انسجام شکل گرفته مردم علیه دشمنان، اظهار کرد: امریکا و اسراییل جنایتکار باور نمی‌کردند که ملت ایران بتوانند با وجود ناترازی‌ها پایدار بماند و تصورشان این بود که کشور از درون دچار فروپاشی خواهد شد. اما جنگ و حمله آنها به نقاط مختلف کشورمان سبب شد تا مردم مصمم‌تر از گذشته در میدان حضور یابند و در دفاع از کشور نقش اساسی ایفا کنند. همچنین رییس جمهور پس از بازگشت از سفر نیویورک، در نشست خبری با تشریح دستاوردها و دیدارهای انجام‌شده در جریان این سفر، تأکید کرد: جمهوری اسلامی ایران در چارچوب قوانین و تعهدات بین‌المللی از حقوق خود دفاع می‌کند و اجازه نخواهد داد دیگران هر آنچه می‌خواهند بر کشور تحمیل کنند. مسعود پزشکیان با قدردانی از همراهی و حمایت مردم، درباره روند سفر خود به نیویورک اظهار کرد: در مسیر سفر، توقفی در الجزایر برای سوخت‌گیری انجام شد و در این فرصت دیداری با وزیر کشور این کشور صورت گرفت که با استقبال مناسـب مقام‌های الجزایری همراه بود. رییس جمهور افـزود: پس از ورود به نیویورک و اطلاع از سـخنان رییس جمهور امریکا، رویکرد ما در سخنرانی مجمع عمومی سازمان ملل تحت تأثیر این اظهارات قرار گرفت و بر همین اساس، با صراحت از ایران، مسیر، باورها و اعتقادات ملت ایران دفاع کردیم. پزشـکیان با اشـاره به فشردگی برنامه‌های دیپلماتیک در جریان سفر، گفت: پس از پایان اجلاس، دیدارهای متعددی با مقام‌های کشورهای مختلف انجام شد که از جمله آنها می‌توان به روسای جمهور سـوییس و بنگلادش، نخسـت‌وزیران نروژ، لبنان، هلند، پاکستان، ارمنستان و قطر، رییس شورای اروپا و دبیر کل سازمان ملل متحد اشاره کرد. رییس جمهور همچنین به انجام مصاحبه‌های متعدد با رسانه‌های بین‌المللی، برگزاری نشست با سردبیران رسانه‌های مهم، دیدار با اندیشکده‌ها و نخبگان امریکایی و همچنین گفت‌وگو با جمعی از نخبگان ایرانی و ایرانیان مقیم امریکا اشـاره و اظهـار کرد: دیدار با ایرانیان مقیم نیویورک، نشستی صمیمی و ارزشمند بود و ایرانیان از نقاط مختلف در آن حضور داشتند. پزشکیان ادامه داد: در تمامی این دیدارها و گفت‌وگوها، تلاش کردیم مظلومیت جمهوری اسلامی ایران و اقدامات جنایتکارانه امریکا و رژیم صهیونیستی، با صراحت بیان کنیم. پزشکیان با انتقاد از رویکرد امریکا و رژیم صهیونیستی در منطقه، اظهار کرد: نمی‌توان از یک سو زیرساخت‌ها، مردم، دانشمندان و مراکز مختلف را هدف قرار داد و از سوی دیگر، مدعی دفاع از حقوق بشر بود. تحریم‌هایی که مستقیماً زندگی مردم را تحت تأثیر قرار می‌دهد نیز از نگاه ما اقدامی علیه ملت ایران است. رییس جمهور با اشاره به تهیه و توزیع کتابچه‌ای از آثار جنایات و خسارات تجاوزات امریکا و رژیم صهیونیستی در حمله به ایران تحت عنوان کمک‌های امریکا در جریان سفر نیویورک گفت: ما با قدرت از مواضع خود، از مردم ایران، از مسلمانان و از مظلومیت مردم فلسطین و کشورهایی که مورد تجاوز قرار گرفته‌اند، دفاع کردیم. پزشکیان با بیان اینکه ایران و کشورهای منطقه نباید گرفتار اختلافاتی شوند که دیگران ایجاد می‌کنند، اظهار کرد: کشورهای اسلامی باید نگاه متفاوتی به مسائل داشته باشند و بیش از گذشته برای همکاری و همگرایی تلاش کنند. رییس جمهور افزود: همه مسلمانان برادر یکدیگرند و بر اساس تعالیم اسلام، قرآن، پیامبر اکرم (ص) و سـیره ائمه (ع)، مسلمانان باید در کنار یکدیگر باشند. نباید اجازه دهیم دیگران ما را در برابر یکدیگر قرار دهند. پزشـکیان همچنین به فعالیت‌های وزیر امور خارجه در جریان این سفر اشـاره کرد و گفت: آقای دکتر عراقچی بیـش از ۳۰ تا ۴۰ دیدار با وزیـران امور خارجه و مقام‌های مختلف داشته و همچنان در امریکا در حال پیگیری و انجام گفت‌وگوهاسـت. رییس جمهور با تأکید بر اینکه جمهوری اسلامی ایران از گفت‌وگو هراسی ندارد، اظهار کرد: ما گفت‌وگو می‌کنیم تا دنیا تصور نکند که ایران از مذاکره گریزان است یا نمی‌خواهد مسائل را از مسیر گفت‌وگو دنبال کند؛ بلکه می‌خواهیم روشن کنیم که جمهوری اسلامی ایران خواهان اجرای قوانین و تعهدات بین‌المللی است.

پزشکیان افزود: اعتماد باید در چارچوب قوانین بین‌المللی و تعهدات مشخص شکل بگیرد. اگر توافقی امضا می‌شود، طرفین باید به تعهدات خود پایبند باشند. نمی‌توان از ایران انتظار داشت به تعهدات خود عمل کند، درحالی که طرف مقابل به تعهداتش پایبند نباشد. رییس جمهور تأکید کرد: ما چیزی فراتر از حق خود نمی‌خواهیم؛ آنچه در چارچوب قوانین بین‌المللی و تعهدات پذیرفته‌شده قرار دارد، همان چیزی اسـت که مطالبه می‌کنیم و قرار نیسـت در برابر خواسته‌های خارج از این چارچوب سر خم کنیم. پزشکیان در ادامه با اشاره به بازتاب مقاومت و ایستادگی مردم ایران در میان کشـورهای منطقه، گفت: بسیاری از کشورهای منطقه به عزت و سربلندی مردم ایران احترام می‌گذارند و از ایستادگی ملت، نیروهای امنیتی و مجموعه کشور تمجید می‌کنند. رییس جمهور با قدردانی از مردم ایران خاطرنشان کرد: از مردم عزیز کشورمان تشـکر می‌کنیم و از خداوند می‌خواهیم با تلاش، همدلی، همفکری و وحدت، این مسیر را با قدرت ادامه دهیم. پزشکیان تصریح کرد: رمز پیروزی ما وحدت و انسـجام ماست. اگر قرار باشد در برابر فشارها و توطئه‌ها ایستادگی کنیم، باید وحدت خود را حفظ کنیم. رییس جمهور افزود: تلاش‌هایی برای تشـدید اختلافات داخلی وجود دارد و حتی در جریان دیدارها و گفت‌وگوها، برخی به دنبال یافتن نشـانه‌هایی از اختلاف میان ارکان مختلف کشور بودند؛ درحالی که اگر اختلاف و شکاف وجود داشت، چنین انسجام و وحدتی شکل نمی‌گرفت.

پزشـکیان تأکید کرد: نتیجه این مسیر، وحدت و انسجام ملت ایران است و امیدواریم خداوند کمک کند این مسیر با قدرت ادامه پیدا کند. دولت و همه اعضای آن با تمام توان در خدمت مردم و برای سربلندی ایران تلاش خواهند کرد و برای مشکلات کشور راه‌حل پیدا خواهیم کرد. رییس جمهور در پاسخ به پرسشی درباره بازتاب گسترده سخنرانی‌اش در مجمع عمومی سازمان ملل نیز اظهار کرد: آنچه در نیویورک اتفـاق افتاد، لطف خدا بود و ما خـود را صاحب این توفیق نمی‌دانیم. خداوند آنچه را در دل ما بود بر زبانمان جاری کرد و ما نیز بدون واهمه، باورها و اعتقادات خود را بیان کردیم. پزشـکیان افزود: اگر رییس جمهور امریکا آن سـخنان را مطرح نمی‌کرد، شاید ما نیز به همان شکل پاسخ نمی‌دادیم؛ اما آن اظهارات ما را به واکنش واداشت. رییس جمهور ادامه داد: کسـانی که مردم، کودکان، بیماران، زنان، سالمندان، دانشمندان و زیرساخت‌ها را هدف قرار می‌دهند، نمی‌توانند دیگران را به تروریسم و ایجاد ناامنی متهم کنند. پزشکیان خاطرنشان کرد: برای انسان قابل پذیرش نیست که کسانی چنیـن اقداماتی انجام دهند و در عین حـال دیگران را به همـان رفتارها متهم کنند. ما وظیفه خود می‌دانیم که در چنین شـرایطی با صراحت از حقوق ملت ایران و مواضع کشور دفاع کنیم.

اقتصادکلان

◄ ماجرای حساب‌های راکد

بانک می‌تواند بدون اجازه دست به حساب بزند؟

قرار بود سامانه «حسام» که برای ساماندهی حساب‌های بانکی مازاد و راکد و تعیین تکلیف این حساب‌ها به شکل غیرحضوری طراحی شـده اسـت، اوایل شهریور (در هفته دولت) رونمایی شود، اما با گذشت یک ماه از این موعد، این سامانه هنوز در دسترس عموم قرار نگرفته و مشتریان همچنان ناچار به مراجعه به شعب بانک‌ها هسـتند. البته در این بین برخی بانک‌ها خودجوش نسبت به فعال‌سازی حساب‌های راکد اقدام کرده‌اند! سـامانه «حسام» قرار اسـت امکان مشاهده متمرکز حسـاب‌های بانکی اشخاص حقیقی و تعیین تکلیف حساب‌های مازاد را فراهم کند. طبق توضیحات معاون اداره مهندسـی نرم‌افزار بانک مرکزی، در این سامانه علاوه بر بستن حساب‌های مازاد، مشتری می‌تواند یک حساب پایه را مشـخص کند تا در صورت بسته شدن حساب مشمول، مانده آن به حساب پایه منتقل شود. بانک مرکزی همچنین برآورد کرده اسـت که حدود ۲۰۰ میلیون حسـاب بانکی مازاد قابلیت شناسایی و تعیین تکلیف داشته باشند. با این حال، وعده رونمایی این سامانه چندبار تکرار شده است. در آخرین اظهارات منتشرشده از سوی بانک مرکزی در شهریور ماه، اعلام شده بود که «حسـام» حداکثر تا هفته بعد رونمایی خواهد شد، اما این وعده نیز در موعد مقرر عملی نشد و گزارش‌های منتشرشده در پایان شهریور از ادامه تاخیر در رونمایی حکایت داشت. به این ترتیب، در شرایطی که قرار بود با راه‌اندازی حسام، بخش مهمی از فرآیند بستن حساب‌های مازاد از مراجعه حضوری به شعبه به یک فرآیند متمرکز و غیرحضوری منتقل شود، مشتریان همچنان برای تعیین تکلیف حساب‌های قدیمی خود باید از مسیرهای فعلی بانک‌ها استفاده کنند.

■ بانک‌ها منتظر حسام نماندند

در همین فاصله، برخی بانک‌ها نیز به شکل جداگانه در حال تعیین تکلیف حساب‌های راکد هستند. براساس گزارشـی که دربـاره یکی از بانک‌های بزرگ کشـور منتشر شـده، این بانک طبق روال کاری خود که هر شـش ماه یک‌بار انجام می‌دهد، نسبت به فعال‌سازی حساب‌های راکد مشتریان اقدام کرده و برخی مشتریان پس از فعال شدن حساب خود با کسر ۵۳۰۰ تومان از موجودی‌شان مواجه شده‌اند؛ مبلغی که به‌عنوان هزینه فعال‌سازی حساب راکد اعلام شده است. این مبلغ البته با آخرین جدول کارمزدهای خدمات بانکی ریالی بانک مرکزی نیز همخوانی دارد. بانک مرکزی در شهریور ماه ۱۴۰۵ اعلام کرد که کارمزدهای خدمات بانکی ریالی به‌روزرسانی شده و دریافت هر گونه وجه خارج از مبالغ ابلاغی مجاز نیست. در جدول جدید، برای فعال‌سازی مجدد حسـاب‌های راکد و مطالبه نشده مبلغ حدود ۵۳۰۰ تومان تعیین شده است. طبق بررسی‌های انجام شده بنابراین، اصل دریافت کارمزد برای این خدمت، در صورت انطباق اقدام بانک بـا مقررات ابلاغی بانک مرکزی، موضوعی جدا از بحث اطلاع‌رسانی به مشتری است؛ اما پرسش مهم‌تر این است که آیا بانک می‌تواند بدون اطلاع یا درخواسـت صاحب حسـاب، حساب را فعال کند و سـپس کارمزد این اقدام را از موجودی مشتری کسر کند؟

■ آیا بانـک می‌تواند بدون اجازه مشـتری حساب را ببندد یا فعال کند؟

پاسـخ این پرسـش به نوع اقدام و مفاد قرارداد حساب بستگی دارد. مقررات بانک مرکزی درباره حساب‌های راکد و مازاد، برای بانک‌ها تکالیفی در زمینه شناسایی و تعیین تکلیف این حسـاب‌ها ایجاد کرده اسـت. در دسـتورالعمل اجرایی شناسـایی و تعییـن تکلیف حساب‌های مطالبه‌نشده و مازاد نیز تصریح شده که بانک باید در موارد مشخص، برای تعیین تکلیف حساب‌های راکد با مشتری تماس بگیرد، پیامک یا مکاتبه ارسال کند. همچنین در زمان افتتاح حساب باید مفاد مقررات مربوط به وضعیت حساب‌های بدون گردش به مشتری اطلاع داده شود. از سوی دیگر، در ضوابط جدید مربوط به افتتاح و نگهداری حساب‌های سپرده ریالی، پیش‌بینی شده است که در شرایط مشخص و در صورتی که مفاد مربوطه در قرارداد افتتاح حساب لحاظ شده باشد، بانک بتواند حساب راکد را بدون اخذ تایید مجدد مشتری ببندد و مانده آن را به حساب پایه منتقل کند. در نتیجه، نمی‌توان صرفاً براساس راکد بودن یک حساب گفت بانک در هر شرایطی اختیار دارد بدون اطلاع مشتری آن را ببندد یا فعال کند. مبنای اقدام بانک، مقررات بانک مرکزی، نوع حساب، وضعیت آن و مهم‌تر از همه مفاد قراردادی است که هنگام افتتاح حساب به مشتری ارایه شده است. از سـوی دیگر، مقررات کارمزدی نیز دریافت وجه برای فعال‌سازی مجدد حساب‌های راکد را به رسمیت شناخته است. در واقع، در شـرایطی که هنوز سامانه «حسام» به‌طور کامل در دسترس مشتریان قرار نگرفته، هم‌زمانی این دو روند اهمیت بیشتری پیدا می‌کند؛ از یک‌طرف مشـتری منتظر سامانه‌ای اسـت که قرار است امکان مشاهده و بستن غیرحضوری حساب‌های مازاد را فراهم کند و از طرف دیگر، برخی بانک‌ها پیش از راه‌اندازی این سامانه، به شکل مستقل در حال فعال‌سازی یا تعیین تکلیف حساب‌های راکد هستند. این وضعیت، ضرورت شفاف‌سازی بانک مرکزی درباره حدود اختیار بانک‌ها در فعال‌سازی یا بستن حساب‌های راکد، نحوه اطلاع‌رسانی به مشتری و مبنای دریافت کارمزد از حسابی که مشتری درخواست فعال‌سازی آن را نداده است را بیش از گذشته مطرح می‌کند.

■ سیاسـت پولی امریکا و ایـران؛ تفاوت در اثرگذاری

فدرال رزرو هفته گذشـته بار دیگر نرخ بهره را افزایش داد؛ تصمیمی که نشـان می‌دهد بانک مرکزی امریکا همچنان درگیر مهار تورم است. در نشست ۱۶ سپتامبر، نرخ هدف وجوه فدرال ۲۵ واحد پایه افزایش یافت و به محدوده ۳.۷۵ تا ۴ درصد رسید. این نخستین افزایش نرخ بهره فدرال رزرو از سال ۲۰۲۳ بود و مقام‌های این بانک اعلام کردنـد که افزایش نرخ‌ها برای بازگرداندن تورم به هدف دو درصدی انجام شده است. اهمیت این تصمیم تنها به خود نرخ بهره محدود نمی‌شود. در اقتصاد امریکا، نرخ سیاستی یکی از مهم‌ترین ابزارهای بانک مرکزی برای اثرگذاری بر هزینه تأمین مالی، مصرف، سرمایه‌گذاری و در نهایت تقاضای کل است. تغییر نرخ وجوه فدرال به سرعت در نرخ‌های بازار پول و سپس در نرخ وام‌ها و بازدهی دارایی‌های مالی منعکس می‌شود. به همین دلیل، یک تغییر نسبتاً کوچک در نرخ سیاستی می‌تواند مجموعه‌ای از متغیرهای مالی و اقتصادی را تحت تأثیر قرار دهد. در ایران نیز بانک مرکزی ابزارهای سیاست پولی در اختیار دارد و در سال‌های اخیر استفاده از عملیات بازار بـاز، اعتبارگیری قاعده‌مند و نرخ‌های سیاستی توسعه یافته است. با این حال، مساله اصلی در ایران نه صرفاً وجود ابزار، بلکه میزان اثربخشی و انتقال سیاست پولی به اقتصاد است.